

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: *oponent*

Autor/ka práce: Prystai Yuliia

Název práce: **Queering Gender: Prožívání sexuality a partnerských vztahů nebinárními osobami**

Vedoucí práce: **PhDr. Jaroslava Hasmanová Marhánková, Ph.D.**

Oponent/tka: **Mgr. Magdaléna Michlová**

Navržené hodnocení: A

- A Výtečně, vynikající výkon pouze s drobnými chybami.
- B Velmi dobře, nadprůměrný výkon, avšak s určitými chybami.
- C Dobře, celkově dobrý výkon s řadou výrazných chyb.
- D Uspokojivě, přijatelný výkon, ale se značnými nedostatky.
- E Dostatečně, výkon splňuje minimální požadavky.
- F

.....
Vazba práce na okruhy SZZ (informace je uvedena v Příloze bakalářské práce)

Tato část se týká pouze prací vypracovaných ve studijním programu Sociologie se specializací; dále pak prací ze studijního programu Sociologie - sociální politika obhajovaných v tzv. pilotním režimu.

SZZ, Sociologie

Okruh 1: TEORIE

Klíčové slovo: Feministické teorie

Okruh 3: INSTITUCE

Klíčové slovo: Rodina

Okruh 5: IDENTITY

Klíčové slovo: Genderová

SZZ, Metodologie

Okruh 1: Teoretická východiska výzkumu

Téma: Subjektivita a objektivita

Okruh 2: Příprava a organizace výzkumu

Téma: Research design (souvislost výzkumného problému, v. otázky a návrhu výzkumu)

Okruh 3: Vytváření a sběr dat

Téma: Výzkumný rozhovor

Okruh 4: Analýza dat

Téma: Kódování a kategorizace kvalitativních dat

Okruh 5: Reflexivita, etika a prezentace výzkumu

Téma: Procedurální a situační etika ve výzkumu

SZZ ze specializace (v případě práce obhajované ve SP Sociologie - sociální politika nevyplňujte)

Specializace Studia současných společností:

Téma: Konceptualizace heteronormativity ve feministické teorii a sociologii

Navazuje na předmět/y: Gender a společnost

.....

Posudek

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry?

Cílem práce studující je porozumět tomu, jak nebinární osoby koordinují vlastní jednání v oblasti sexuality a partnerských vztahů, která je normativně konstruována na základě genderové binarity. Tento cíl je jasně formulován a dostatečně reflektován ve výzkumných otázkách: 1) Jakým způsobem probíhá vyjednávání identit nebinárních osob v oblasti sexuálních a partnerských vztahů? 2) Jak nebinární lidé pracují s kategoriemi genderového a sexuálního systému při pojmenování svého prožívání sexuality? a 3) Jak participující reflektují existenci sexuálních scénářů a jak se k nim vztahují?

2. Je práce vhodně strukturována? Navazují jednotlivé části textu plynule na sebe, je text věcný a logicky konzistentní?

Práce je rozdělena na tři části: teoretickou, metodologickou a empirickou. V empirické části práce prezentuje studující svá zjištění, která rozděluje do pěti kapitol. První tři kapitoly se vztahují k první výzkumné otázce týkající se vyjednávání nebinární identity v sexuálních a romantických kontextech. Čtvrtá kapitola odpovídá na druhou výzkumnou otázku a je věnována kategoriím sexuálního systému, jichž participující využívají při pojmenování své sexuální identity, přičemž se zaměřuje primárně na, dle vlastních slov, analyticky nejzajímavější z nich – T4T. Pátá kapitola se vztahuje ke třetí výzkumné otázce a zabývá se tak sexuálními scénáři a jejich reflexemi v naracích participujících, přičemž specificky se zaměřuje na dimenze „randění“ a rodinných plánů. Zmíněné rozvrhuje v úvodu práce a v jednotlivých jejích částech toto rozvržení dodržuje a jednotlivé části na sebe poměrně plynule navazují.

3. Je z práce patrná vazba tématu na zvolené okruhy SZZ ze sociologie, specializace a metodologie? Jsou pasáže týkající se zvolených okruhů harmonicky včleněné do celku bakalářské práce?

Z práce je velmi patrná vazba na zvolené okruhy SZZ, a to většinou velmi obratně, jako teorie a metodologie informující veškerou argumentaci a design výzkumu. Jedině kapitola 1.5 věnovaná SZZ ze specializace není včleněna tak harmonicky, jak jinak působí zbytek práce. Ve vlastní empirické části ale i tato stejná vazba naopak působí velmi plynule (kapitola 3.3).

4. Dokládají pasáže práce, ve kterých je rozvíjena vazba práce na státnicové okruhy, dostatečně hlubokou znalost studovaného tématu, problému či jevu na jeho teoretické nebo metodologické

rovině? Je znalost zvoleného státnicového okruhu vhodně reflektována v analýze a při formulování závěru práce?

Všechny pasáže referující ke státnicovým okruhům a tématům svědčí o velmi dobrém a hlubokém porozumění studující zkoumané problematice. Namátkově ilustruji na příloze č. 4 (Topic guide použitý při rozhovorech), z níž je znát velmi dobrá orientace v kvalitativní metodologii. Odráží se v něm vynikající připravenost na okruh č. 2 (příprava a organizace výzkumu, téma: research design) i okruh 3 (vytváření a sběr dat, téma: výzkumný rozhovor). Otázky navržené v guide jsou vhodně řazené i formulované, z hlediska etiky dostatečně citlivé (což hodnotím zároveň jako osoba, která studující spadá do cílové skupiny), tematicky je považuji za vyčerpávající.

5. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Studující se opírá o dostatek tematicky i sociologicky relevantní literatury a využívá i cizojazyčné texty. Ze způsobu parafráze těchto textů a jejich využití ve vlastní empirické části je znát velmi dobré porozumění studující této literatuře. Stěžejní teorie pro tuto BP (Butler 2006) je zajímavě a vhodně doplněna i kritikou na ni mířenou (Beasley 2005 či Finlay 2017, dále Lorber 2021). Literatura je vzhledem ke zvolenému tématu dostatečně současná a specifická (např. Hord 2022).

6. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Data jsou vzhledem k vybrané metodě vybrána vhodně, jejich výběr i sběr proběhl dle uvedených informací v souladu s pravidly vybrané metody, snad jen popis některých z nich by mohl být důkladnější, např. některé z komentářů ke vzorku by bylo vhodné rozepsat, např. tvrzení „co se týče socioekonomického postavení, takto sestavený vzorek pouze ve velmi omezené míře reprezentuje zkušenosti nebinárních osob s nižším socioekonomickým statusem“ doplnit o konkrétní kritéria, ze kterých studující vyvozuje nižší socioekonomický status participujících osob. Metoda analýzy je zvolena vzhledem k cílům, které studující stanovuje na začátku práce, zcela vhodně, a její provedení odráží výzkumnou obratnost.

7. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Některé závěry jsou příliš definitivní na to, že postrádají oporu v literatuře nebo vlastním empirickém výzkumu, např. „Ke vztahu mezi sexualitou a genderem se autoři a autorky staví různě, ačkoli samotná existence tohoto vztahu zůstává nezpochybnitelná“ na s. 5. Kvalita argumentů, z nichž studující vyvozuje závěry vlastní empirické části, je ale velmi vysoká. Nadměru kladně hodnotím také budování vlastní teorie, například když studující identifikuje a aktualizovanými („subverzivní napodobování“) či vlastními termíny („partnerství jako reflexivní projekt“ – obojí s. 33-34) pojmenovává informace získané z rozhovorů.

8. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých? Jsou v práci jasně vyznačeny s uvedením původu části textu, které byly strojově vytvořeny nebo vznikly ze strojově vytvořených podkladů?

V úvodu práce v prvním odstavci cituje studující Rubin (2002) a na něj pravděpodobně navazuje vlastní text, to ale není ze značení jasně znát, a odstavec tak postrádá oporu v literatuře. Podobně jsou na tom i některé další pasáže, např. tvrzení „Podobnou pozici zastávají i samotní*é queer teoretici a teoretičky, když kritizují současnou tendenci trans* hnutí chápat identifikaci jako politicky nabitě jednání samo o sobě (...)“ na s. 5 by bylo vhodné doprovdít odkazem na tyto

teoretiky*čky atd.

9. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Jazyková úroveň práce je až na drobné chyby velmi dobrá po gramatické i stylistické stránce. Odkazový aparát je dobrý, vyjevuje dílčí nedostatky, např. v pasážích, kde studující parafrázuje autorství s odkazem na jiného autora („Butler (...) Argumentuje v návaznosti na práci Michela Foucaulta“ – chybí upřesnění viz s. 3).

10. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

V několika kapitolách studující reflektuje etické aspekty výzkumu a roli své pozice v procesu řešení práce (např. ve 2.2 – „Konstrukce vzorku“ komentuje studující svůj blízký přátelský vztah s některými z participujících a reflektuje i vlastní pozicionalitu; dále pak celá kapitola 2.5). Citlivost a péče věnovaná etickému rozměru je znát i z rozhodnutí vynechat „jediný pozorovaný rozdíl (který) se projevil v odlišné míře stigmatizace osob z LGBTQ+ komunity ze strany rodinných příslušníků*ic“, který ale „v zájmu zachování anonymity těchto konkrétních participujících“ (s. 21) studující blíže nerozvádí. Velmi kladně hodnotím dále rozvedení legislativního kontextu v pasáži, kdy v informacích získaných z rozhovorů studující identifikuje vztahování se k rodině, manželství a rodičovství.

11. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Studující v metodologické části uvádí, že velkou část vzorku tvoří transmaskulinní osoby a osoby, které byly v dětství socializovány jako ženy (konkrétně tvoří sedm participujících), což může zkreslit závěry. Vypovídají zbývající tři rozhovory o nějaké minoritní či přímo kontradiktorní zkušenosti?

V práci je zmiňováno různorodých zkušeností a identit, které se napříč rozhovory objevily. Dá se ze závěrů vyvodit různorodá zkušenost vyplývající z místa bydliště, tj. Praha versus jiná česká města, případně město versus menší obec, Čechy versus Morava/Slezsko?

Narazil studující v rámci svého výzkumu na téma duševního zdraví participujících osob, které by nějak ovlivňovalo jejich prožívání, a tudíž i výzkumné téma? Mám na mysli třeba zvýšenou frekvenci depresí a úzkostí u trans*nebinárních osob, které se do partnerských vztahů často propisují, anebo obecně intersekcí disability a identity/sexuality – objevila se ve vzorku?

12. *Vyplňuje pouze vedoucí práce*

Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému:

Theses

Turnitin

Ouriginal (Urkund)

Komentář vedoucí/ho práce k výsledku kontroly:

Celkové hodnocení práce:

Datum: 2. 9. 2024

Podpis: